

aurora
LIICEANU

Sindromul
Greta Garbo

Despre celebritate și anonimat

POLIROM
2020

© 2020 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezentă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © choreograph/Depositphotos.com

Foto autoare: revista *Tango*

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

LIICEANU, AURORA

Sindromul Greta Garbo: despre celebritate și anonimat /
Aurora Liiceanu. – Iași: Polirom, 2020

ISBN: 978-973-46-8192-1

159.9

Printed in ROMANIA

Cuprins

Sindromuri neconvenționale	5
Sindromul Greta Garbo	9
Despre viața Gretei Garbo.....	9
O întâmplare: Greta Garbo îl întâlnește pe Pygmalion	17
Disocierea Gretei Garbo: un Eu personal și un Eu public.....	31
Izolată, dar nu singură. Plimbăreață	53
Sexualitatea Gretei Garbo, un mister rămas mister.....	75
Cine era Greta Garbo?.....	89
Singurătatea: realitate sau strategie publicitară?.....	105
Un dublu mister: imaginea pe ecran și anonimatul în viață	115
Garbo <i>for ever</i>	123
Sindromul eroului și Jack Spintecătorul	125
Nimeni nu era Jack Spintecătorul.....	129

Apare un necunoscut.....	143
Misterul și cultura imaginarului.....	149
Imaginarul: <i>case open</i>	156
Fereastra lui Johari și mărgelele Blumei.....	157
Faimă și celebritate	167
Costurile psihologice ale celebrității ...	174
Pe când un muzeu al animalelor celebre?	181
Microcelebritățile și efemerul	186
<i>Referințe importante</i>	199

Se spunea, afirmă biografii, că era infantilă, deșteaptă, egoistă, voluntară, superstițioasă, instinctivă, suspicioasă, complet absorbită de sine, neatașată. Poate că această multiplicitate de atrbute contradictorii este corectă din perspectivă psihologică. Nu e confortabilă însă, iar pentru psihologi este un adevăr incomod, aceste atrbute nefiind compatibile. Individul nu este unic și este imperfect. Profilul lui psihologic e pluralist. Și comportamentul Gretei Garbo era contradictoriu.

Era timidă, se spunea, dar și foarte directă și sigură pe ea, chiar dură. Când, în 1926, la doar 21 de ani, a semnat un nou contract cu MGM, a cerut o sumă uriașă, la fel ca artiștii consacrați, ea fiind doar o potențială stea. Nu a cedat și cinci luni a stat fără contract. Până la urmă MGM a cedat, deja producătorii aveau mari speranțe în privința ei.

Avusesese probleme cu contractele pentru filme. Când a făcut primul contract cu MGM poate că nu a știut prea bine cum să negocieze, dar apoi a devenit, cum am spus, dură.

Contractul prevedea să facă reclame – cum sunt aceleia în care apare în costum de baie sau alături de un leu uriaș de la grădina zoologică. A insistat să se refacă contractul, cerând ca decizia de a apărea sau nu în reclame să-i aparțină.

Voi alege câteva din atrbutele de mai sus, ca să le exemplific. Greta Garbo era absorbată de sine, dar și infantilă. Ea mergea des în Elveția, petrecea vacanțe lungi la prietena ei Salka Viertel, pe care o cunoștea de la Hollywood. Aceasta, actriță și scenaristă, se purta foarte tandru cu ea, o trata ca pe o fiică, o ajuta. S-a spus că mergea la ea în vacanțe pentru a găsi un mediu asemănător familiei care-i lipsea, la care Tânjea, un substitut de familie. Salka Viertel i-a fost un fel de mentor neoficial. Au corespondat timp de 50 de ani.

Unele atrbute de personalitate sunt mai ușor accesibile, existând acțiuni concrete ale ei sau opinii susținute corect de cei care le-au emis.

Greta Garbo era foarte atentă la bani. Făcea economii. Nu cheltuia nesăbuit, se tocmea fără rețineri. Un administrator al ei spunea că, dacă se întâmpla să cumpere un ziar în două exemplare, îi cerea să se ducă să înapoieze unul și să-i aducă banii. Părea zgârcită sau, cel puțin, strânsă la pungă. Strănepoata ei a spus într-un reportaj după moartea ei că, atunci când s-a retras din cinematografie, a devenit colecționară, se interesa mult de licitații, investea mulți bani în tablouri și obiecte de artă. Era în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Europa era tulburată de agresivitatea nazistă și ea s-a gândit că era un moment bun să facă achiziții. Imediat după moartea ei s-a estimat că avea o avere de 50 de milioane de dolari. Se poate spune, folosind expresia lui Jane Austen, că „avea bun-simț practic“.

Cei care-i îngrijeau casa, îi făceau cumpărături și-i găteau pe când era angajată la MGM și stătea în California, un cuplu, spuneau că primeau o sumă fixă, modestă, și

trebuiau să se încadreze în ea, nu se suplimenta nimic. Karen Swenson spune în biografia ei că Greta Garbo era mai pământeană decât imaginea ei de pe ecran.

Când s-a angajat la MGM și-a cumpărat un Packard la mâna a doua. Când era deja un star, conducea același Packard vechi, în timp ce actori mai puțin faimoși aveau limuzine scumpe. Despre sumarul ei bagaj din vacanța cu Leopold Stokowski am povestit mai înainte.

Desigur, la începutul carierei a fost nevoie să cheltuiie mulți bani pentru a fi elegantă, căci MGM îi cerea să apară și în reclame. Se plângea de mașinăria MGM și de faptul că era proprietatea studioului. Dar când s-a retras din lumea filmului, prudența și modestia ei au fost foarte evidente. Locuia în Manhattan, în luxosul ei apartament, dar spunea că are în garderobă haine din urmă cu 50 de ani și că poartă lucruri vechi. O jurnalistă franceză a scris despre un vecin care o vedea adesea pe Greta Garbo plimbându-se

în Central Park cu ochelarii ei mari, fumurii. El a zis că avea aspectul unei bogate cerșetoare („*rîche clocharde*“).

Cu familia a avut relații bune. După ce a început să câștige mult, împreună cu fratele ei, mai mare ca ea cu șapte ani, a reușit să o mute pe mama lor într-o locuință confortabilă, luând-o din locuința cu patru camere modeste, fără încălzire în care stătuseră în copilărie și tinerețe. Acea clădire nu mai există azi.

Când Greta Garbo a devenit bogată, frațele ei a cumpărat în Suedia, în numele ei, o vilă cu parc, unde s-au mutat toată familia lui și mama lor. Greta Garbo a dorit ca această reședință să fie locul ei de vacanță când venea în Suedia. Apoi, când cel de-al Doilea Război Mondial părea inevitabil și Europa devenise un spațiu nesigur, a reușit să-și aducă mama în America. Sora ei murise, iar frațele ei se mutase deja în America. Mama a mai trăit puțin după ce a ajuns în America.

Fratele ei, Sven, a intrat și el în industria cinematografică, a jucat în câteva filme la Paris. Când Greta locuia în California și făcea filme la Hollywood, Sven a anunțat-o într-o scrisoare că va juca în filme și că i s-a cerut să apară cu numele Garbo, nu Gustafsson. Ea a fost nemulțumită și i-a răspuns să nu facă asta, pentru că Garbo este numele ei, dar era prea târziu. Fratele ei a apărut în filme cu numele Sven Garbo. Desigur, era interesul producătorilor să exploateze acest nume, devenit celebru la Hollywood. Apoi a renunțat la el și a redevenit Sven Gustafsson.

Atât Greta Garbo, cât și sora ei, Alva, au jucat ca figurante în filme la început, când ea nu ajunsese să fie mentorată și pregătită de Mauritz Stiller. Alva a jucat modest în câteva filme și a murit foarte Tânără. Sven, fratele lor, a avut o fată, care a devenit singura moștenitoare a Gretei Garbo. Ea era cu 27 de ani mai Tânără ca Greta Garbo și au fost foarte apropiate. A murit în 2017,